

Bartosz Kułan

**Joseph Borecky więzień Alcatraz nr 1032.
Przyczynek do badań kryminologicznych nad
społecznością skazanych w najślynniejszym
amerykańskim zakładzie karnym**

**Joseph Borecky prisoner of Alcatraz
No. 1032. A reason for criminological
research on the community of convicts in
the most famous American prison**

Niniejszy artykuł przedstawia losy więźnia Alcatraz – Josepha Boreckiego. Przebywał on w więzieniu Alcatraz od 8 marca 1953 r. do 7 lutego 1957 r.

W pierwszej części pracy przedstawiono krótki zarys historii najcięższego amerykańskiego więzienia. W dalszej części przybliżono losy Josepha Boreckiego, który był synem słowackich emigrantów, którzy osiedlili się w polskiej dzielnicy w Cleveland w stanie Ohio. W wieku nastoletnim Borecky wszedł w pierwsze konflikty z prawem. Kolejne przestępstwa i próba ucieczki z więzienia ostatecznie doprowadziły do przeniesienia go na Alcatraz. Spędził tam prawie cztery lata. Artykuł niniejszy jest próbą przedstawienia jego drogi życiowej.

Słowa kluczowe: Alcatraz, Joseph Borecky, więziennictwo, amerykański system penitencjarny.

The article presents the fate of the prisoner Alcatraz – Joseph Borecky. He was in the Alcatraz prison from March 8, 1953 to February 7, 1957.

The first part presented gives a brief outline of the history of the heaviest American prison. Further on, the fate of Joseph Borecky was described. He was the son of a Slovak immigrants who settled in a Polish group in Cleveland, Ohio. In his teenage years, Borecky entered the first conflicts with the law. Further crimes and attempts to escape

from prison eventually led to his transfer to Alcatraz. He spent almost four years there. The article is presented in an attempt to collect his life path.

Key words: Alcatraz, Joseph Borecky, prison system, American penitentiary system.

Wstęp

Badania nad osadzonymi i więzieniem Alcatraz były już na gruncie amerykańskim podejmowane wielokrotnie. W angielskojęzycznej literaturze przedmiotu nie brak publikacji na ten temat. Wydaje się jednak, że w historiografii dotyczącej losów skazanych funkcjonuje pewien dysonans. Spośród 1 546 osadzonych¹, którzy odbywali karę w Alcatraz, największym zainteresowaniem badaczy cieszyli się najślynniejsi więźniowie tacy jak: Al Capone², George „Machine Gun” Kelly³, Robert Stroud⁴ czy

¹ D. Ward, *Alcatraz The Gangster Years*, Berkley 2009, s. 13.

² Alphonse „Al” Capone (1899-1947) syn włoskich migrantów. Urodził się i wychował na Brooklynie w Nowym Jorku. Już jako nastolatek zaangażował się w działalność przestępczą. Następnie za sprawą swojego mentora Johna Torrio przeniósł się do Chicago. Początkowo pracował jako ochroniarz w domu publicznym. W czasach prohibicji stanął na czele gangu nielegalnie handlującego alkoholem. Bezwzględnie eliminował swoich przeciwników w świecie przestępczym. Coraz większa popularność, liczne procesy doprowadziły do jego upadku. Skazany za oszustwa podatkowe ostatecznie trafił do więzienia na Alcatraz. Opuścił je w 1939 r. w złym stanie zdrowia spowodowanym syfilisem. Ostatnie lata życia spędził w swojej willi na Florydzie. Opracowano na podstawie: R.J. Schoenberg, *Mr. Capone*, Warszawa 1994, s. 527; H. Höjer, *Al Capone: gangi i jazz*, Warszawa 2012, s. 383; J. Eig, *Al Capone. Gangster wszech czasów*, Wrocław 2014, s. 424; M.D. Brown, *Capone. Life Behind Bars at Alcatraz*, San Francisco 2004, s. 70.

³ George Kelly (1895-1954) amerykański gangster z okresu prohibicji. Zajmował się przemytem i nielegalnym handlem alkoholem. Wielokrotnie karany trafił na Alcatraz za porwanie bogatego przedsiębiorcy Charlesa Urschela. W najślynniejszym amerykańskim więzieniu spędził 17 lat. Swoją przydomek „Machine Gun”, czyli karabin maszynowy, zawdzięczał dobremu posługiwaniu się tym typem broni. Zmarł w więzieniu w Leavenworth w 1954 r. Opracowano na podstawie: C. Kinkade, *Alcatraz Most Wanted. Profiles of the most famous prisoners on the Rock*, Berkeley 2008, s. 11-19.

⁴ Robert Stroud (1890-1963) znany także jako „Ptasznik z Alcatraz”. Skazany za zabójstwo trafił do zakładu karnego na wyspie McNeil. Później został przeniesiony do więzienia stanowego w Leavenworth, gdzie zamordował strażnika. W więzieniu zainteresował się ptakami. W celi miał klatki z kanarkami, sporządził także ich dokładne rysunki anatomiczne. Został przeniesiony na Alcatraz w 1942 r. Wbrew obiegowej opinii nie zajmował się tam ornitologią. Większość czasu spędził w szpitalnej celi ze względu na pogarszającą się stan psychiczny. W 1959 r. został przeniesiony do więzienia w Springfield przeznaczonego dla skazanych z problemami psychicznymi. Zmarł w 1963 r. Opracowano na podstawie: J. Babyak, *Birdman The many faces of Robert Stroud*, Berkeley 2011, s. 325; C.Kinkade, *Alcatraz Most Wanted...*, s. 46.

Alvin Karpis⁵. Dużo mniej informacji mamy na temat pozostałych więźniów. Ich losy opisywano w niektórych publikacjach, jednak dotychczas nie podjęto próby zbiorczych badań dotyczących całej populacji osób osadzonych w więzieniu Alcatraz. W literaturze amerykańskiej brakuje również prac biorących pod uwagę np. wyznacznik narodowościowy czy etniczny⁶. Pozostawiając niejako na uboczu losy konkretnych skazanych, należy stwierdzić, że anglojęzyczna literatura przedmiotu dotycząca historii zakładu karnego Alcatraz jest dość szeroka i dysponuje dużą gamą opracowań, wspomnień i wydawnictw źródłowych. Spośród najważniejszych prac warto odnotowania są publikacje autorstwa: Michaela Esslingera⁷, Jolene Babyak⁸, Johna Godwina⁹, Dawida Warda¹⁰, Ernesta B. Lagesona¹¹ Donny Van Raaphorst¹², czy wspomnienia napisane przez jednego z czterech naczelników Alcatraz – Jamesa A. Johnstona¹³.

Oprócz literatury anglojęzycznej dotyczącej prezentowanego zagadnienia należy stwierdzić, że na polskim gruncie próżno szukać jakichkolwiek opracowań dotyczących najśłynniejszego amerykańskiego więzienia. Jediną przetłumaczoną na język polski pracą jest książka Scotta Christiansona *Więzienia świata*. W pracy tej jeden z rozdziałów poświęcony został Alcatraz¹⁴. Spośród języków bliskich nam znaczeniowo jedna praca ukazała się w języku czeskim. W kraju naszych południowych sąsiadów wydano wspomnienia więźnia Alcatraz Jima Quillena¹⁵. Oprócz powyższych publikacji jedno z najśłynniejszych więzień świata nie doczekało się dotychczas na polskim gruncie żadnego opracowania.

⁵ Alvin Karpis (1907-1979) wł. Albin Karopowicz vel Karpavicius. Syn litewskich emigrantów. Początkowo mieszkał w Kanadzie. Członek gangu Bakera. Zajmował się porwaniami i napadami na banki. W sierpniu 1936 r. trafił do Alcatraz. Spędził tam 25 lat. W późniejszym czasie opublikował wspomnienia z okresu uwięzienia. Ostatecznie wyszedł na wolność i został deportowany do Kanady, a następnie wyjechał do Hiszpanii. Opracowano na podstawie: A. Karpis, *On the Rock. Twenty-Five Years in Alcatraz*, Mississauga 1980, s. 331; C. Kinkade, *Alcatraz Most Wanted...*, s. 36-45.

⁶ Autor niniejszego artykułu przygotował książkę dotyczącą osób polskiego pochodzenia odbywających karę w więzieniu Alcatraz. Publikacja jest w fazie ostatnich poprawek i powinna ukazać się w tym roku.

⁷ Zob. M. Esslinger, *Alcatraz: A Definitive History of the Penitentiary Years*, San Francisco 2003, s. 451.

⁸ Zob. J. Babyak, *The Great Escape from Alcatraz*, Berkeley 2001, s. 275.

⁹ Zob. J. Godwin, *Alcatraz 1868-1963*, Nowy Jork 1963, s. 255.

¹⁰ Zob. D. Ward, *Alcatraz The Gangster Years...*, s. 584.

¹¹ Zob. E. Lageson, *Battle at Alcatraz. A Desperate Attempt to Escape the Rock*, Omaha 1999, ss. 284; ibidem, *Alcatraz Justice. The Rocks's Most Famous Murder Trial*, Berkeley 2002, s. 337.

¹² Zob. D. Van Raaphorst, *Alcatraz – The History of an Island Prison: From the Development to an American Myth*, Nowy Jork 2011, s. 560.

¹³ Zob. J.A. Johnston, *Alcatraz Island Prison, and the men who live there*, Londyn 1949, s. 276.

¹⁴ Zob. S. Christianson, *Więzienia świata*, Warszawa 2006, s. 122-137.

¹⁵ J. Quillen, *Vězněm v Alcatrazu. Očité svědectví dramatického pokusu o útěk z nejtřeštěnější věznice*, Praga 2016, s. 276.

Historia więzienia na Alcatraz

Przechodząc do krótkiego przedstawienia historii więzienia Alcatraz, należy stwierdzić, że wyspa początkowo znajdowała się pod zarządem wojska. Ulokowano tam bazę armii amerykańskiej mającą chronić zatokę San Francisco na wypadek ataku wrogich wojsk. W tym celu na wyspie umieszczono baterię 15 calowych dział systemu Rodmana, które były w stanie pokryć ogniem nie tylko miasto, ale również rejon zatoki¹⁶. W 1857 r. wojsko podjęło decyzję o budowie na wyspie cytadeli. Budynek ukończono dwa lata później, a w jego piwnicach umieszczono pierwsze cele przeznaczone dla niepoprawnych żołnierzy karanych głównie za pijaństwo lub dezercję¹⁷. W drugiej połowie XIX w. na Alcatraz osadzano jeńców wojny secesyjnej i wojny amerykańsko-hiszpańskiej. W 1909 r. władze podjęły decyzję o rozbudowie cytadeli i przemianowaniu jej na więzienie wojskowe. Prace ukończono w 1911 r., a budynek stał się największym zakładem karnym przeznaczonym dla żołnierzy w Stanach Zjednoczonych¹⁸. Sytuacja nie zmieniła się do 1934 r., kiedy wojsko podjęło decyzję o likwidacji więzienia. U podstaw takiej decyzji leżały wysokie koszty utrzymania zakładu karnego oraz kryzys gospodarczy, który rozpoczął się w Ameryce w 1929 r. Ostatecznie więzienie przeszło pod zarząd cywilny i zostało przekazane Departamentowi Sprawiedliwości¹⁹.

Według niektórych badaczy pomysłodawcą zmodernizowania i przekształcenia więzienia wojskowego na cywilne był ówczesny prokurator generalny Homer S. Cummings²⁰. Poparcia udzielił mu również dyrektor Federalnego Biura Śledczego (FBI) J. Edgar Hoover²¹. Decyzja o utworzeniu tego typu więzienia na Alcatraz podyktowana była kilkoma istotnymi czynnikami. W latach 20. zarówno rząd, jak i wymiar sprawiedliwości

¹⁶ M. Esslinger, *Letters from Alcatraz*, Carmel 2008, s. 14.

¹⁷ J. Godwin, *Alcatraz 1868-1963...*, s. 24.

¹⁸ G.L. Wellman, *A History of Alcatraz Island 1853-2008*, San Francisco 2008, s. 25.

¹⁹ S. Christianson, op. cit., s. 123-124.

²⁰ Homer S. Cummings (1870-1956), prokurator generalny Stanów Zjednoczonych w latach 1933-1939. Ukończył Uniwersytet Yale. Początkowo pracował w firmie prawniczej. Następnie porzucił zatrudnienie i rozpoczął karierę polityczną. Był burmistrzem Stamford i prokuratorem stanu Connecticut. Na funkcję prokuratora generalnego został wyznaczony przez prezydenta Franklina Delano Roosevelta. Zmarł w 1956 r. Opracowano na podstawie: J. M. Dunn, *Cummings Homer 1870-1956*, [w:] *Encyclopedia of The Supreme Court of The United States*, Detroit 2008, s. 463-464.

²¹ J. Edgar Hoover (1895-1972) amerykański prawnik, dyrektor FBI w latach 1924-1972. Ukończył Uniwersytet Jerzego Waszyngtona. W 1921 r. wstąpił do biura śledczego, a trzy lata później stanął na jego czele. Rozbudował struktury instytucji, tworząc z niej organizację zwalczającą przestępczość zorganizowaną. Stał na czele FBI do swojej śmierci w 1972 r. Opracowano na podstawie: R. Wannall, *The Real J. Edgar Hoover For The Record*, Padusah 2000, s. 247.

nie były w stanie poradzić sobie z problemem przestępczości związanej z nielegalnym handlem i przemytem alkoholu w okresie prohibicji. Kolejne porażki w walce z przestępczością przyniosły czasy wielkiego kryzysu gospodarczego. W latach trzydziestych prasa amerykańska szeroko rozpisywała się o pladze napadów na banki oraz porwań dla okupu²². Nie najlepiej prezentował się również amerykański system penitencjarny. Liczne ucieczki z więzień, skandale korupcyjne i przeludnienie zakładów karnych spowodowały, że Departament Sprawiedliwości postanowił stworzyć na Alcatraz więzienie o maksymalnym rygorze dla szczególnie niebezpiecznych przestępców. Do zakładu karnego trafiać mieli osadzeni źle sprawujący się w innych jednostkach penitencjarnych oraz przestępcy, którzy ze względu na brutalność i charakter swojego czynu mogli zostać skierowani bezpośrednio na Alcatraz²³.

Losy więźniów odbywających karę na Alcatraz są niezwykle ciekawe i stanowią interesującą bazę do przeprowadzenia analiz, zarówno kryminologicznych, jak i historycznych. Starannie prowadzona dokumentacja zachowana w teczkach personalnych skazanych pozwala na przybliżenie nie tylko ich losów, lecz także pochodzenia społecznego, poprzedniej karalności, wykonywanego zawodu, czy motywacji do popełnienia przestępstwa. Dodatkowo materiały archiwalne pozwalają na zapoznanie się z badaniami psychiatrycznymi, medycznymi lub wywiadami społecznymi, co daje badaczowi niemal kompletny obraz więźnia i sytuacji, która spowodowała umieszczenie go w zakładzie karnym. Zadaniem niniejszego artykułu jest przeprowadzenie analizy przestępczej drogi Josepha Boreckiego, syna słowackich emigrantów, który odbywał karę w więzieniu Alcatraz w latach 1953-1957. Dodatkowo artykuł rzuca pewne światło na politykę penitencjarną Stanów Zjednoczonych oraz sposoby oddziaływań resocjalizacyjnych, jakie stosowano w najsłynniejszym amerykańskim więzieniu²⁴.

Rodzina, młodość i przestępcza droga Josepha Boreckiego

Rodzice Josepha Boreckiego pochodzili z ziem Monarchii Habsburskiej, a dokładniej z terenów dzisiejszej Słowacji. Jego ojciec Stefan Borecki urodził się w 1885 r. i w 1901 r. w wieku 16 lat przybył do Stanów

²² J. Godwin, op. cit., s. 34.

²³ D. Ward, op. cit., s. 70 -96.

²⁴ Szerzej na temat programu resocjalizacyjnego stosowanego na Alcatraz. Zob. D., Ward, op. cit., s. 97-119.

Zjednoczonych. Po przyjeździe zmienił swoje imię na Steve, łatwiejsze do wymówienia dla Amerykanów²⁵. Podobne były losy matki Josepha, Katarzyny Petrik²⁶, która urodziła się w 1890 r. i w 1904 r. jako czternastoletnia dziewczyna również wyemigrowała do Ameryki²⁷. Rodzice Josepha od początku pobytu za oceanem mieszkali w Cleveland²⁸. W tym mieście się poznali i tutaj wzięli ślub kościelny, gdyż oboje deklarowali się jako praktykujący katolicy. Ojciec Josepha początkowo miał się różnych zajęć, był m.in. stróżem na plantacji roślin oraz malował mieszkania²⁹. Później udało mu się znaleźć stałe zatrudnienie i przez większość życia pracował w firmie Perfection Stove Company wyrabiającej piecyki i kuchenki³⁰. Małżeństwo Boreckych doczekało się liczego potomstwa. Mieli dziecięcioro dzieci, z których siedmioro dożyło wieku dorosłego³¹. Pierwszy na świat przyszedł Steve, który urodził się w 1912 r. Rok później urodził się kolejny syn John, a dwa lata później Michael. Dnia 7 stycznia 1917 r.³² na świat przyszedł Joseph, bohater niniejszego artykułu, następnie George w 1921 r. i William w 1925 r. Ostatnią z siedmiorga rodzeństwa była Anna, która przyszła na świat w 1931 r. Jak wskazują źródła, to właśnie z nią Joseph miał najlepsze relacje. Według zachowanych dokumentów Boreckym dość dobrze się powodziło. Starsi synowie szybko rozpoczęli pracę zarobkową i wspomagając ojca zakupili dom w polskiej dzielnicy nazywanej Warszawą³³. O pewnej zamożności rodziny może świadczyć fakt, że dom miał 10 pokoi oraz był wyposażony w gaz, światło elektryczne

²⁵ Zob. United States Federal Census, Ohio Cuyahoga, Cleveland Ward 12, District 0358, k. 4340.

²⁶ Podobnie jak małżonek zmieniła swoje imię na Katherine.

²⁷ San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, Probation Department Common Pleas Court Cleveland Ohio, k. 3.

²⁸ W Cleveland znajdowało się wtedy jedno z większych skupisk Słowaków w Stanach Zjednoczonych. Zazwyczaj osiedlali się oni w pobliżu dzielnic zamieszkiwanych przez Polaków. Szerzej na temat emigracji słowackiej do Cleveland. Zob. J.T. Sabol, L.A. Alzo, *Cleveland Slovaks*, Chicago 2009, s. 129.

²⁹ Twierdził tak Joseph Borecky przesłuchiwany przez władze więzienne w Leavenworth. Zob. San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 1.

³⁰ Firma została założona przez Francisca E. Drury i H.P. Crowella. Początkowo zajmowała się branżą odlewniczą i nosiła nazwę Buckye Foundry Company. Zob. W.G. Rose, *Cleveland The Making of a City*, Kent 1990, s. 486-487.

³¹ W dzieciństwie zmarły dwie dziewczynki o imionach Mary i Dolores oraz jedno dziecko, którego imienia nie udało się ustalić. Zob. San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, List of Approved Visitors, k. 1.

³² Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 3.

³³ Boreccy kupili dom przy ulicy East 59, w pobliżu Hyacinth Park. Było to w zasadzie centrum polskiej dzielnicy nazywanej Warszawa. Zob. Ibidem, List of Approved Visitors, k. 1. Por. Walaszek A., *Rozwój polonijnych dzielnic i parafii w Cleveland Ohio 1870-1940*, „Studia Polonijne” 1993, t. XV, s. 82-84.

i bieżącą wodę³⁴. O dom rodzinny dbała głównie matka Katherine Borecky, która miała opinię dobrej gospodyni domowej. Według raportu złożonego przez urzędnika socjalnego, w domu było „nieskazitelnie czysto i wszystko wyglądało bardzo atrakcyjnie”³⁵. W późniejszym okresie górne piętra domu rodzice przekazali najstarszemu bratu, który dość szybko się ożenił. Boreccy mieszkali w dobrej dzielnicy, byli lubiani przez lokalną społeczność, która składała się głównie z polskich imigrantów, o czym mogą świadczyć nazwiska sąsiadów³⁶. Zewnętrzny obraz rodziny Boreckych kłócił się jednak w pewien sposób z wewnętrznym życiem rodziny, które nie zawsze było idealne. Ojciec Josepha w pewnym okresie życia zaczął nadużywać alkoholu. Jak zeznała najmłodsza córka Anna: „Mój ojciec miał gwałtowny temperament i zazwyczaj bywał pijany”³⁷.

W cieniu ojca nadużywającego alkoholu dorastał mały Joseph, który początkowo dość dobrze radził sobie w niezrozumiałej dla niego rzeczywistości. W wieku 5 lat rozpoczął naukę szkolną i bardzo szybko robił postępy. Matka kilka razy była zapraszana do szkoły ze względu na pochwały, jakich udzielali mu nauczyciele i dyrektor szkoły. Wszyscy twierdzili, że niezwykle szybko przyswaja wiedzę i jest bardzo inteligentny. Jako uczeń Joseph miał nienaganną opinię wśród nauczycieli i dobrze funkcjonował wśród rówieśników³⁸. Ostatecznie po ukończeniu 10 klas w East Technical School w Cleveland, Joseph porzucił szkołę i w wieku 16 lat rozpoczął pracę zarobkową³⁹.

Rodzinie gorzej zaczęło się wieść w czasach wielkiego kryzysu gospodarczego. W 1929 r. Joseph miał 12 lat i starał się, podobnie jak pozostali bracia, pomagać rodzinie w trudnej sytuacji finansowej. Rodzeństwo pomagało łątać budżet rodzinny, zbierając w sklepie brudne i popsute koszyki na owoce, które przynosili do domu, myli i naprawiali. Odnowione koszyki sprzedawali okolicznym rolnikom i plantatorom, a uzyskiwane w ten sposób pieniądze przekazywali matce⁴⁰. Pomimo iż rodzina przy pomocy dzieci przetrwała trudny okres kryzysu gospodarczego, Joseph coraz gorzej znosił konflikty ze swoim ojcem i najstarszym bratem.

³⁴ San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k.1.

³⁵ Ibidem, Probation Department Common Pleas Court Cleveland Ohio, k. 3.

³⁶ Urzędnik socjalny przeprowadził wywiad środowiskowy wśród okolicznych mieszkańców. Zeznanie złożył m.in. sąsiad Stanisław Kielbasa. Zob. ibidem.

³⁷ Ibidem, Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k.1.

³⁸ Ibidem.

³⁹ Ibidem, Probation Department Common Pleas Court Cleveland Ohio, k. 3.

⁴⁰ Ibidem, k. 1.

Wielokrotnie kłócił się z rodzicami, mówiąc że najstarszy brat otrzymywał od nich wszystko czego zapragnął i traktowany był lepiej niż pozostałe rodzeństwo. Często też bywał o niego zazdrosny, twierdząc, że rodzice poświęcali mu więcej uwagi niż jemu⁴¹. Pamiętająca te sytuacje Anna Borecky, najmłodsza z rodzeństwa, twierdziła, że nie zawsze zarzuty Josepha były prawdziwe: „To nie była oczywiście do końca prawda, ponieważ moi rodzice nie byli finansowo zdolni do dawania mu wszystkiego, czego zapragnął. To prawda, że zadłużali się, kiedy Steve miał kłopoty, ale nie robili dla niego nic więcej, niż mogliby zrobić dla każdego ze swoich dzieci”⁴². Jednak konflikt pomiędzy rodzeństwem coraz bardziej się zaożniał. Joseph miał wiele pretensji do swojego ojca i brata, i – jak wynika z zachowanego materiału – tylko dzięki interwencjom matki rodzina funkcjonowała we względnej harmonii⁴³.

Nastoletni Joseph stwarzał coraz więcej problemów. Matka podkreślała, że najbardziej niepokojącym sygnałem było ciągłe dopominanie się o większe kieszonkowe oraz to, że wielokrotnie ją okłamywał. Szczególnie kwestia ciągłego kłamania niepokoiła domowników. Całą sytuację doskonale pamiętała młodsza siostra, która po latach wspominała: „On zawsze kłamał, rzadko zdarzały się okazje, kiedy powiedział prawdę o czymkolwiek. Zapytany o coś, zawsze odpowiadał kłamstwem”⁴⁴. Siostra zapamiętała także, że Joseph karany za swoje występki nigdy nie płakał. Kiedy został skarcony lub zbity przez ojca zawsze się śmiał. Dochodziło nawet do tego, że im mocniej był bity, tym głośniej się śmiał. Rodzicom coraz trudniej było poradzić sobie z krnąbrnym dzieckiem. Jak wynika z zachowanych materiałów, ostatnia w procesie wychowawczym poddała się matka, po tym jak Joseph zaczął wykraść jej pieniądze z portfela. Po kilku takich zdarzeniach Katherine postanowiła oddać syna do domu poprawy, gdzie został umieszczony na 8 tygodni⁴⁵. Z ośrodka tego udało mu się uciec. Jednak został złapany i osadzony ponownie⁴⁶. Po powrocie do domu zachowanie Josepha nie uległo zmianie. Jego siostra zapamiętała

⁴¹ Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 3.

⁴² Steve Borecky, najstarszy z rodzeństwa, dość szybko popadł w konflikt z prawem. Był kilka razy karany, głównie za nadużywanie alkoholu. W 1935 r. trafił na 6 dni do aresztu i został ukarany karą grzywny za napaść i pobicie. Sposób życia najstarszego z braci ostatecznie doprowadził go do domu poprawy Ohio Reformatory, gdzie odbył krótki wyrok w 1937 r. Później ustatkował się i nie był już notowany przez policję. Zob. ibidem, Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k.1. Por. ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 3.

⁴³ Ibidem, Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k.1.

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 1.

słowa matki, która wielokrotnie powtarzała, że miała dobrego chłopca i nie wie, co się z nim stało⁴⁷.

Po opuszczeniu domu poprawy Joseph rozpoczął trwającą wiele lat „karierę” przestępczą, która ostatecznie zaprowadziła go do Alcatraz. Już rok po powrocie z domu poprawy został aresztowany za kradzież. Ogółem do 19 roku życia Joseph karany był przynajmniej 8 razy. W tym m.in. za kradzież samochodu, uciezki z domu, pijaństwo, fałszerstwo, rozbój i przywłaszczenie mienia mniejszej wartości. Chociaż wielokrotnie był aresztowany, często zwalniano go z braku dowodów lub ze względu na niewielką szkodliwość społeczną czynów. Za swoje przewinienia najczęściej odbywał krótkie wyroki lub był zwalniany po wpłaceniu kary grzywny⁴⁸. W tamtym czasie Joseph wszedł również w środowisko kolegów, którzy w lokalnej społeczności nie mieli dobrej opinii. Jak zapamiętała siostra Boreckiego: „To byli głównie chłopcy i mężczyźni, którzy lubili popić i uprawiali hazard. Nie jestem w stanie ocenić, czy prowadzili się moralnie, czy nie. Kilka razy zdarzyło się, że koledzy przyjeżdżali po niego (...) nie podobał mi się ich wygląd, nie wyglądali jak dobrzy, umyści i ogoleni mężczyźni”⁴⁹. Charakteryzując postawę brata w tamtym czasie, Anna twierdziła, że nic go nie interesowało, często przebywał poza domem, a na pytania matki, gdzie się podziewał, zdenerwowany odpowiadał: „nie jest to wasz biznes, gdzie byłem i co robiłem”⁵⁰.

Pierwsze cięższe przestępstwo Joseph popełnił w wieku 19 lat. Dnia 14 września 1935 r. został zatrzymany przez policję w Cleveland za próbę kradzieży akumulatora. Został za to umieszczony w areszcie na 3 dni. Wypuszczony z komisariatu o godzinie 1.00 w nocy, w ciągu dwóch i pół godziny zdążył wprowadzić się w stan upojenia alkoholowego i przechodząc obok sklepu krawieckiego, rzucił cegłą w witrynę sklepową. Borecky próbował ukraść wiszące na wystawie ubrania, jednak trafił cegłą w górną część szyby i nie był w stanie sięgnąć garniturów. Zbicie szyby uruchomiło alarm, a Joseph został szybko ujęty przez policję i oskarżony o niszczenie mienia i próbę kradzieży. W chwili aresztowania przyznał się do obu zarzucanych mu czynów. Na miejscu przestępstwa szybko pojawił się Luis

⁴⁷ Ibidem, Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k. 1.

⁴⁸ Ibidem, Frank Loveland Letter Office Memorandum United States Government, 26 stycznia 1953 r., k. 1. Por. ibidem, Probation Department Common Pleas Court Cleveland Ohio, k. 1.

⁴⁹ Ibidem, Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k. 2.

⁵⁰ Ibidem.

Reich – właściciel sklepu, który stwierdził, że nic nie zginęło. Sprawcę za wybicie szyby obciążono kwotą 27 dolarów i 91 centów⁵¹.

Borecky dość szybko został zwolniony z aresztu i otrzymał wyrok – rok więzienia w zawieszeniu na 15 lat⁵². Musiał także opłacić koszty zasądzonej grzywny, którą rozłożono na raty. Po zwolnieniu wrócił do domu i miał się różnych dorywczych prac. Z pomocą przyszła również matka, która przekazywała synowi pieniądze na opłacenie grzywny. Okazało się jednak, że kilkakrotnie Joseph nie przyniósł do domu potwierdzenia wpłaconej kwoty. Najczęściej tłumaczył matce, że oficer pobierający pieniądze odmówił mu wydania stosownego dokumentu. Zaniepokojona matka udała się wraz z Josephem na komisariat. Szybko okazało się, że Borecky nie tylko nie był w stanie wskazać policjanta, któremu przekazywał pieniądze, lecz także przyznał, że pieniądze wydał, nie opłacając grzywny, którą mu zasądzono⁵³.

W związku z powyższym Joseph niezbyt długo cieszył się wolnością. Za nieopłacenie grzywny i kolejny rozbój został umieszczony w więzieniu stanowym w Mansfield w stanie Ohio. Przebywał tam do października 1939 r. i został zwolniony na tzw. parol. W dokumentach Boreckiego nie zachowały się informacje o jego sprawowaniu w Mansfield. Musiało być ono poprawne, skoro dość szybko wyszedł na wolność. Być może pomogły w tym również opinie sąsiadów, którzy pozytywnie wypowiadali się o Boreckym w czasie przeprowadzanych wywiadów środowiskowych⁵⁴. Nie zmieniło to jednak postawy Josepha, który w dalszym ciągu popełniał mniejsze lub większe wykroczenia. Jeszcze tego samego miesiąca, w którym zwolniono go z więzienia, został po raz kolejny aresztowany. Szybko jednak wyszedł na wolność i przez 9 miesięcy nie był notowany przez policję. Dopiero w lipcu 1940 r. popełnił kolejne przestępstwo, które zakwalifikowano jako niszczenie mienia o wartości 8 dolarów. Za to wykroczenie Joseph odbył 30 dni aresztu w domu poprawy w Warrensville⁵⁵.

Najprawdopodobniej w 1940 r. Borecky poznał swoją przyszłą żonę. Mary Velotta mieszkała w sąsiedztwie i pochodziła z rodziny włoskich

⁵¹ Ibidem, Probation Department Common Pleas Court Cleveland Ohio, k. 3.

⁵² Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 1.

⁵³ Ibidem, Joe Boreck Number 7621 Follow-Up Sheet, k. 1.

⁵⁴ Jeden z nich, Stanisław Kielbasa, napisał: „Znam oskarżonego od 1914 r. Zawsze znałem go jako dobrego chłopca. Nigdy nie słyszałem, żeby miał problemy. Miał dobrą opinię w środowisku rodzinnym i pomagał swojej matce. Rozmawiałem z nim w więzieniu i powiedział, że jeżeli będzie miał taką możliwość będzie się starał trzymać z daleka od kłopotów”. Podobne opinie wyrażali też inni sąsiedzi Boreckych, m.in. Liliane Stocker i W. Gassett. Zob. ibidem, Probation Department Common Pleas Court Cleveland Ohio, k. 3.

⁵⁵ Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 1.

imigrantów. Według relacji siostry Boreckiego, rodzina ta nie cieszyła się dobrą opinią w lokalnej społeczności, jednak Mary uchodziła za bardzo przyzwoitą osobę⁵⁶. Miała syna z pierwszego małżeństwa, a po rozwodzie z pierwszym mężem związała się z Boreckim. Co ciekawe, Joseph nie poinformował rodziców o zamiarze małżeństwa. Jak wspominała Anna Borecky: „Nie wiemy jak Joseph poznał Mary i jak długo byli razem, zanim się pobrali. Po prostu pewnego dnia przyszedł i oznajmił, że się ożenił i że następnego dnia chce przyprowadzić żonę, aby poznała rodziców”⁵⁷. Rodzice szybko zaakceptowali Mery i mieli nadzieję, że pomoże ona Josephowi zerwać z kryminalną przeszłością. O ich dobrych chęciach świadczył chociażby fakt, że pomogli nowożeńcom umeblować mieszkanie. Już po roku Joesphowi i Mery urodził się syn Steven. W dalszym ciągu jednak dawały o sobie znać złe nawyki nabyte przez Boreckiego w okresie dorastania. Jego żona często przychodziła do matki, żaląc się i pytając, jak należy sobie z nim radzić. Twierdziła, że był on dobrym mężem i wspaniałym ojcem dla obu synów, jednak coraz częściej oddawał się pijaństwu⁵⁸. Znajdowało to odzwierciedlenie także w jego kartotece kryminalnej, m.in. 10 sierpnia 1941 r. został ukarany grzywną za upicie się w miejscu publicznym⁵⁹.

Pomimo zawartego małżeństwa i założenia rodziny Borecky w dalszym ciągu popełniał przestępstwa. W 1941 r. spędził trzy miesiące w areszcie za ukrywanie broni. Rok później został ponownie aresztowany, a w marcu 1943 r. otrzymał wyrok jednego roku pozbawienia wolności za rabunek. Karę odbywał w więzieniu stanowym w Columbus w stanie Ohio⁶⁰. Podczas tego wyroku Mary wniosła do sądu sprawę rozwodową. Jak po latach wspominała siostra Boreckiego: „Kilka razy zabierała dzieci, żeby go zobaczyły, nawet wtedy, gdy sama nie chciała się z nim widzieć. (...) Kiedyś przypadkowo mówiła mi, że syn Steven ciągle pyta o niego. (...) to była wina Josepha, że to małżeństwo się rozpadło, nie było winy jego żony. Robiła wszystko, co było w jej mocy, żeby być dobrą żoną i prowadziła

⁵⁶ Jak stwierdziła Anna Borecky, brat Mery był znany policji w Cleveland i został skazany za zabójstwo, które popełnił mając 17 lat. Zob. *ibidem*, Anna Borecky, *Information Regarding Joseph Borecky*, k. 3.

⁵⁷ *Ibidem*.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ *Ibidem*, *Admission Summary*, 26 marca 1952 r., k. 1.

⁶⁰ *Ibidem*, Frank Loveland letter Office Memorandum United States Government, 26 stycznia 1953 r., k. 1.

dla niego dobry dom”⁶¹. Mary wyszła powtórnie za mąż za Georga McCrackena i zupełnie zerwała kontakt z Boreckym⁶².

Joseph za dobre sprawowanie został przeniesiony z zakładu karnego w Columbus na więzienną farmę w miejscowości London. Został zwolniony na parol w marcu 1947 r. Niezbyt długo cieszył się wolnością, gdyż już po sześciu miesiącach za rabunek trafił do tej samej jednostki penitencjarnej. W więzieniu sprawował się dobrze, dzięki czemu znowu trafił na farmę więzienną w London. Powtórnie zwolniony na parol, na wolności przebywał przez niecały tydzień. Oddając się pijaństwu, złamał warunki ustanowione na okres próby i ponownie wrócił do więzienia. Po raz kolejny Borecky opuścił zakład karny w 1951 r., również zwolniony na parol za dobre sprawowanie⁶³. Zaraz po uwolnieniu Joseph udał się do swojej siostry. Anna w ramach pomocy dała mu 20 dolarów na ubranie. Borecky wydał je w ciągu kilku dni, głównie na alkohol. Siostrze w dalszym ciągu zależało na poprawie postępowania brata. Jak wspominała: „Ostatnim razem kiedy został zwolniony z więzienia, zabrałam go do księdza w kościele. Próbowałam zainteresować go religią. Powiedział mi wtedy, że nie będzie robił niczego, do czego będzie zmuszany”⁶⁴. Pomimo prób siostry, Joseph nie wykazał chęci poprawy. Anna wielokrotnie pytała brata, jaki jest powód jego postępowania. Odpowiadał wtedy, że kradł ponieważ chciał pokazać wszystkim, że potrafi finansowo radzić sobie w życiu. Anna, podsumowując zachowanie brata, stwierdziła: „Uważam, że jego myśli są trochę pomieszane. Nie wierzę, że jest naprawdę zły. On po prostu nie jest w stanie określić różnicy pomiędzy dobrem a złem”⁶⁵. Jedyne Anna zabiegała o poprawę brata. Pozostałe rodzeństwo nie chciało nawiązywać z nim kontaktu. Bracia nie życzyli sobie nawet jego obecności na pogrzebie rodziców. Stwierdzili, że nie powinien on już nigdy być przedmiotem wstydu dla rodziny. Jak twierdziła Anna, jej brat w związku z tą sytuacją coraz częściej stawał się przynębiony i twierdził, że nikomu na nim nie zależy⁶⁶.

Borecky pomiędzy wyrokami podejmował wiele różnych prac. Początkowo znalazł zatrudnienie w rolnictwie i przy zbieraniu jagód⁶⁷, następnie

⁶¹ Ibidem, Anna Borecky, Information Regarding Joseph Borecky, k. 3.

⁶² Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 3.

⁶³ Ibidem, k. 2.

⁶⁴ Ibidem, Anna Borecky, Information Regarding Joseph Borecky, k. 3.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ Przy zbiorach jagód Borecky pracował pięć letnich sezonów. Zob. Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 3.

pracował na budowie i przy prasowaniu ubrań. Jak stwierdziła jego siostra: „łatwo znajdował pracę, ale po kilku miesiącach zaczynał się denerwować i szukał innego zatrudnienia”⁶⁸. Ostatecznie Borecky znalazł pracę jako krawiec. Jak sam twierdził, dużą przyjemność sprawiała mu obsługa maszyn szwalniczych. Podstaw tego fachu nauczył się najprawdopodobniej w więzieniu stanowym w Ohio, gdzie był zatrudniony jako krawiec i operator maszyn do szycia⁶⁹. Pomędzy wyrokami zatrudniał się także jako sprzedawca i urzędnik rachunkowy. Najczęściej wracał jednak do fachu krawieckiego⁷⁰.

Zatrudnienie nie uchroniło jednak Josepha przed kolejnym aresztowaniem. Dziewięć dni po opuszczeniu zakładu karnego w 1951 r. popełnił kolejne przestępstwo, które skutkowało długoletnim więzieniem. Nad ranem 28 września 1951 r. Borecky przyszedł do urzędu pocztowego w Cleveland i przedstawił urzędnikowi wniosek o przekaz pieniężny. Gdy pracownik poczty odwrócił się, Joseph wsadził rękę do kieszeni płaszcza, udając, że ma broń i zażądał wypłaty pieniędzy. Przestraszony urzędnik zinterpretował gest Boreckiego jako napad i wydał mu 12 dolarów i 25 centów. Po zabraniu pieniędzy Joseph wyszedł z urzędu. Po chwili włączony alarm spowodował, że pracownicy poczty i przechodnie ujęli Boreckiego i powiadomili o wszystkim policję⁷¹. Stróże prawa zgodnie z obowiązkiem poinformowali o aresztowaniu rodzinę, lecz ku ich zdumieniu najbliżsi przyjęli to z obojętnością⁷².

Postępowanie Josepha, który popełnił przestępstwo niecałe dwa tygodnie po zwolnieniu z więzienia, wydało się podejrzanе prokuratorowi. Na jego wniosek, jeszcze przed wyrokiem, skierowano Boreckiego na badania psychiatryczne do kliniki w Cuyahoga. Ku zaskoczeniu prokuratora, lekarze stwierdzili pełną poczytalność. Motywy popełnianych przez niego przestępstw interesowały władze więzienne przez cały okres uwięzienia. W dokumentach zachowała się ciekawa opinia, ukazująca być może właściwą charakterystykę pobudek kierujących Boreckim. Czytamy w niej: „w jego postępowaniu jest wiele niewytłumaczalnych czynników, które wskazują na ukrytą motywację, albo jego naturę, że robi coś świadomie lub nieświadomie. Ustalenia możliwe będą dopiero po przestudiowaniu historii jego życia, która pokazuje, że był zaabsorbowany ucieczkami z domu (...), ekscesami pod wpływem alkoholu

⁶⁸ Ibidem, Anna, Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k. 2.

⁶⁹ Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 6.

⁷⁰ Ibidem, k. 7.

⁷¹ Ibidem, Special Progress Report, 30 kwietnia 1954 r., k. 1.

⁷² Ibidem.

i celowym dążeniem do uwięzienia. Innym ważnym elementem jest fakt, że wzrastał w mieście, gdzie był wystarczająco inteligentny, żeby zająć wysoką pozycję, a jego ambicją była praca w charakterze rolnika. To społeczne niedostosowanie może być związane z jakimś zwiastunem psychozy, ale nie jest ona jeszcze rozwinięta”⁷³.

Ostatecznie Borecky za napad na pracownika pocztowego w Cleveland został skazany na 8 lat pozbawienia wolności. Miesiąc po wydaniu wyroku został przetransportowany do więzienia Leavenworth w Kansas. Do zakładu karnego przybył 26 lutego 1952 r.⁷⁴. Miesiąc po umieszczeniu go w tej jednostce penitencjarnej został poddany wnikliwym badaniom. Orzeczono, że jest w dobrym zdrowiu, zarówno fizycznym, jak i psychicznym. W momencie badania liczył 173 cm wzrostu i ważył 65 kilogramów. Jak zaznaczono w kwestionariuszu, test na inteligencję rozwiązał wyżej niż przeciętnie. Natomiast w badaniu medycznym wykluczono alkoholizm, uzależnienie od narkotyków i choroby weneryczne. W dalszej części komisja stwierdziła: „sprawiał dobre wrażenie w czasie wywiadu, był żwawy, zgodny, inteligentny i chętny do współpracy. Nałogowy przestępca, który nie potrafił udzielić żadnych wyjaśnień na temat swojego postępowania”⁷⁵.

Początkowo Borecky dobrze przystosował się do warunków więziennych w Leavenworth. Uczęszczał na nabożeństwa katolickie w kaplicy i uczestniczył w sakramentach⁷⁶. Otrzymywał dobre opinie również w przywieziennym zakładzie rzemieślniczym, gdzie udało mu się wypracować 61 dni zaliczanych na poczet dobrego sprawowania⁷⁷. Wszystko zmieniło się 26 września 1952 r., kiedy odkryto, że Borecky przygotowywał się do ucieczki z więzienia. O godzinie 5.25 jeden ze strażników zauważył zmianę w jego zachowaniu i postanowił skontrolować celę Boreckiego. W trakcie przeszukania ujawniono dwa wytrychy do zamków i dwa pilniczki. Josepha wyprowadzono z celi i poddano rewizji osobistej. Znalaziono przy nim czterocalowy nóż, zwitek drutu do piłowania krat i plan więzienia⁷⁸. Przed wymierzeniem kary postanowiono posłuchać wyjaśnień więźnia. Borecky nie przyznał się do winy i nie ujawnił

⁷³ Ibidem, Letter Form R.C. Grossman to Court of Common Pleas, 24 października 1935 r., k. 1.

⁷⁴ Ibidem, Special Progress Report, 23 listopada 1956 r., k. 1.

⁷⁵ Ibidem, Admission Summary, 26 marca 1952 r., k. 6.

⁷⁶ Ibidem.

⁷⁷ W więzieniach amerykańskich obowiązywała zasada, że trzy dni przepracowane w zakładzie rzemieślniczym skracają czas wyroku o jeden dzień.

⁷⁸ San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, Good Time Board Meeting *Leavenworth*, 26 września 1952 r., k. 1.

pochodzenia przedmiotów. Na pytanie o swoją wersję zdarzeń odpowiedział, że przedmioty zostały podrzucone do celi, aby go „wrobić”⁷⁹. Borecky nie był w stanie określić, kto mógłby to uczynić. W czasie przesłuchania przed komisją zeznał, że podejrzewa kogoś z więźniów lub strażników. Na pytanie, jaki byłby powód takiego działania administracji więziennej, nie udzielił odpowiedzi. Komisja jednogłośnie orzekła, że Borecky przygotowywał ucieczkę, a powyższe rzeczy zdobył nielegalnie dzięki kontrabandzie funkcjonującej w więzieniu. W ramach kary za przygotowywanie ucieczki Josephowi odebrano 61 dni dobrego sprawowania, umieszczono go w izolacji i w celu poddania ściślejszej kontroli zarekomendowano do przeniesienia na Alcatraz⁸⁰. Głównym argumentem podkreślanym przez administrację Leavenworth była długość wyroku oraz podjęta próba ucieczki. Naczelnik zakładu karnego podkreślał także, że nie ma możliwości przeniesienia Boreckiego do ogólnej populacji więźniów, ponieważ może ponownie podjąć próbę ucieczki⁸¹.

Pobyty na Alcatraz

Borecky dotarł na Alcatraz 8 marca 1953 r. Na wyspie poddany został rewizji. Joseph oddał do więziennego depozytu: zegarek marki Westclox, brzytwę, łańcuszek z medalikiem, koperty, rachunki, dokumenty i długopis⁸². Po skorzystaniu z łaźni i otrzymaniu więziennego uniformu został sfotografowany i umieszczony w celi. Otrzymał numer 1032⁸³.

Przeniesienie na Alcatraz bardzo zmartwiło siostrę Josepha, która napisała list do naczelnika z prośbą o udzielenie wyjaśnień. E.B. Swope⁸⁴ uspokoił Annę, że brat został przeniesiony na Alcatraz ze względu na próbę ucieczki, długą karierę kryminalną i kilkuletni wyrok. W liście napisanym przez naczelnika czytamy: „proszę czuć się nieskrępowaną w pisaniu do brata. Nie mam wątpliwości, że wkrótce otrzyma Pani od niego list. Oczywiście, jeżeli list przejdzie przez cenzurę więzienną. Brat wygląda całkiem nieźle, jest pogodny i wierzymy, że nie będziemy mieli z nim żadnych

⁷⁹ Ibidem.

⁸⁰ Ibidem, Frank Loveland Letter Office Memorandum United States Government, 26 stycznia 1953 r., k. 1.

⁸¹ Ibidem, Transfer to Alcatraz 9 stycznia 1953 r., k. 1.

⁸² Ibidem, Inmate Personal Property Taken in Transfer, k. 1. Por.: Ibidem, List of Items 20 marca 1953 r., k. 1.

⁸³ Ibidem, Federal Bureau of Investigation US Department of Justice, k. 1.

⁸⁴ Edwin B. Swope (1888-1955) naczelnik więzienia Alcatraz w latach 1948-1955. Zob. G.H. Gregory, *Alcatraz Screw. My Years as a Guard in America's Most Notorious Prison*, Columbia 2002, s. 114-115.

problemów w naszej instytucji”⁸⁵. Nadzieje naczelnika okazały się jednak płonne. Już trzy miesiące po przybyciu na Alcatraz Borecky był głównym prowodyrem strajku, który wybuchł w zakładzie karnym. Wraz z 19 innymi więźniami protestował przeciwko umieszczaniu czarnoskórych więźniów w celach położonych naprzeciwko. Nie wiemy, czy zachowanie Boreckiego było motywowane pobudkami rasistowskimi, czy też chęcią konfliktu z administracją. Do eskalacji protestu doszło na stołówce więziennej, gdzie skazani pod wodzą Boreckiego zażądali przeniesienia czarnoskórych do innych cel. Aby zapobiec konfliktowi, naczelnik wysłał funkcjonariuszy więziennych do rozmów ze skazanymi. Borecky i 19 innych osadzonych odmówiło powrotu do cel. Strażnicy siłą usunęli protestujących więźniów ze stołówki i umieścili w celach separacyjnych. Pomimo to Borecky nie ustawał w protestach, niszczył wyposażenie celi i podarł pościel. Naczelnik podjął decyzję, że dopóki więźniowie nie uspokoją się, nie dostaną na noc koców. Po kilku dniach Borecky zaprzestał agresywnego zachowania, chociaż, jak zaznaczono: „w dalszym ciągu wyzywał strażników i wykonywał wobec nich obsceniczne gesty”⁸⁶. W ramach kary przeniesiono go do innej celi i odebrano 8 dni dobrego sprawowania⁸⁷.

Strajk więźniów miał jednak dalsze konsekwencje. Borecky postanowił napisać do Prokuratora Generalnego w Waszyngtonie skargę na postępowanie administracji. Twierdził w niej, że strażnicy siłą przerwali strajk oraz wbrew woli więźniów skierowali ich do pracy. Dodatkowo Borecky skarżył się na jakość pożywienia oraz pozbawienie go pościeli. Według niego strażnicy celowo pozostawili go w celi bez koca i otworzyli nocą okna, aby dotkliwiej odczuł karę. Uważał, że wszystkie te zarzuty miały formę psychicznego znęcania się nad skazanymi. Joseph swoją skargę zakończył słowami: „to jest mój apel, aby Pan niezwłocznie zwrócił na to uwagę, ponieważ niepotrzebne ludzkie cierpienie ma miejsce na Alcatraz”⁸⁸. Zgodnie z procedurą Prokurator Generalny poprosił naczelnika więzienia o udzielenie wyjaśnień. E.B. Swope odpowiedział, że skargi na jedzenie są bezpodstawne, ponieważ liczyło ono więcej kalorii niż norma przewidziana przez Federalne Biuro Więzienne. Natomiast okna zostały otwarte, gdyż zgodnie z regulaminem, na zewnątrz temperatura sięgała

⁸⁵ San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, E.B. Swope Letter to Anna Borecky, 17 marca 1953 r., k. 1.

⁸⁶ Ibidem, United States Biuro of Prisons Intra Bureau Correspondance, 9 czerwca 1953 r., k. 1.

⁸⁷ Ibidem. Por. Alcatraz Report of Good Time Withheld, k. 1.

⁸⁸ Ibidem, Joseph Borecky Letter to Attorney General H.A. Brownell, 27 maja 1953 r., k. 1.

22 stopni Celsjusza. Naczelnik zakończył swoją odpowiedź słowami: „Nie ma nawet słowa prawdy w jego skardze (...) aktualnie podjął pracę i jest zatrudniony w warsztacie krawieckim”⁸⁹. Prokuratura Generalna uwierzyła zapewnieniom władz więziennych. Również dyrektor Federalnego Biura Więziennego wyraził zainteresowanie skargą Boreckiego. W liście do naczelnika Alcatraz stwierdził, że należy zainteresować więźnia pracą, aby w przyszłości postępował zgodnie z regulaminem⁹⁰.

Borecky niezbyt mocno przejął się nałożoną na niego karą i już 25 maja 1953 r. otrzymał kolejny raport dyscyplinarny. Tym razem odmówił podjęcia pracy w krojowni materiału i powrotu do celi. Za karę został przeniesiony do bloku C na niższe piętro⁹¹. Był to ostatni raport dyscyplinarny, jaki Borecky otrzymał w Alcatraz. Ciężko powiedzieć, co wpłynęło na zmianę jego zachowania, ale uległo ono znacznej poprawie. Być może pomogły rady siostry, która w kwestionariuszu przesłanym do Alcatraz stwierdziła, że należy dać mu szansę, aby mógł rozwijać swoją inteligencję i uzdolnienia. Zalecała także, że powinno się przypisać go do warsztatu pracy, gdzie będzie mógł wykonywać jakieś twórcze zajęcia. Dodatkowo siostra pisała: „jeżeli on poczuje, że rozmawiacie z nim w sposób protekcyjny, stanie się niemły i nie będzie współpracował. Jest dobrym pracownikiem (...) szczególnie jeśli czuje, że mu się ufa”⁹².

Joseph od początku pobytu w Alcatraz przypisany został do warsztatu krawieckiego. Jak wskazują raporty strażników, był on postrzegany jako dobry pracownik zainteresowany obowiązkami, które wykonywał. Ze względu na szybkie postępy został wkrótce przeniesiony do krojowni materiałów. Pracował tam bez zarzutu przez rok i został mianowany brygadzystą. Dobre opinie o pracy Boreckiego znalazły również odzwierciedlenie w raportach pisanych przez strażników więziennych. W jednym z nich czytamy: „Nie mogę powiedzieć nic poza tym, że należy pochwalić jakość jego pracy, zarówno w szwalni, jak i w krojowni. W mojej opinii jego umiejętności jako operatora maszyn do cięcia mogą zapewnić mu każdą pracę w fabryce ubrań w tym kraju”⁹³. W kolejnych miesiącach

⁸⁹ Ibidem, United States Biuro of Prisons Intra Bureau Corespondance, 9 czerwca 1953 r., k. 1.

⁹⁰ Ibidem, James V. Bennet Letter Director of Bureau of Prisons, 19 czerwca 1953 r., k. 1.

⁹¹ Przeniesienie więźnia do celi ulokowanej na najniższym piętrze było pewnego rodzaju dolegliwością. Betonowa posadzka na parterze była z reguły chłodniejsza niż podłogi na wyższych piętrach. Dodatkowo do cel na parterze wpadało najmniej światła słonecznego.

⁹² San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k. 4.

⁹³ Ibidem, Special Progress Report, 23 listopada 1956 r., k. 1.

raporty o zatrudnieniu Boreckiego potwierdzały jego umiejętności oraz dobre sprawowanie. Stwierdzono także, że dobrze współpracował z innymi więźniami, był spokojny i zajmował się głównie „swoimi sprawami”, trzymając się z dala od kłopotów⁹⁴.

Joseph poza wykonywaną pracą spędzał czas głównie w celi oraz na spacerach. Podczas przebywania na dziedzińcu więziennym Borecky grał głównie w brydża lub tenisa stołowego⁹⁵. Natomiast w celi Joseph zajmował się czytaniem książek i czasopism oraz korespondowaniem ze swoją siostrą. Za pieniądze zarobione w przywiezionym zakładzie krawieckim prenumerował gazety, takie jak: „Sporting News”⁹⁶, „Sports Illustrated”⁹⁷, „Coronet”⁹⁸, czy „The Bridge World”⁹⁹. Tylko raz Joseph przeznaczył swoje pieniądze na inny wydatek niż czasopisma. W 1955 r. kupił domino, karty do brydża, długopis, papier i tenisówki¹⁰⁰. Borecky inwestował wypracowane fundusze, kupując obligacje wojenne emitowane przez rząd USA podczas II wojny światowej¹⁰¹. Jak zaznaczali strażnicy więzienni kontrolujący oddziały, cela Boreckiego była zawsze posprzątana i utrzymana w czystości¹⁰².

Dobre sprawowanie więźnia trwało ponad rok od momentu ukarania go za udział w strajku i odmowę pracy. W związku z tym Borecky wystąpił o przywrócenie mu 61 dni dobrego sprawowania, których pozbawiono go za próbę ucieczki z Leavenworth. Prośbę poparła także administracja więzienia, która odnotowała, że od dłuższego czasu Borecky nie sprawiał żadnych problemów. Doceniano jego dobry wpływ na innych więźniów

⁹⁴ Ibidem, Special Progress Report, 30 kwietnia 1954 r., k. 1. Por.: Special Progress Report 5 sierpnia 1955 k. 1.

⁹⁵ Ibidem, Special Progress Report, 23 listopada 1956 r., k. 1.

⁹⁶ „Sporting News” – najdłużej funkcjonujące w USA czasopismo sportowe. Założone w 1886 r. wydawane jest do dnia dzisiejszego. Opracowano na podstawie: R. Smith, *Sporting News Chronicle of 20th Century*, Nowy Jork 1993, s. 61.

⁹⁷ „Sports Illustrated” – czasopismo sportowe wydawane w USA od 1954 r. Początkowo gazeta skupiała się na artykułach dotyczących sportów elitarnych, takich jak: żeglarstwo, polo czy golf. W latach 60., kiedy w Ameryce wzrosło zainteresowanie dużymi imprezami sportowymi, „Sports Illustrated” zmienił swoją proweniencję, stając się czasopismem skupiającym się na najbardziej popularnych w Ameryce dyscyplinach. Czasopismo ukazuje się do dziś. Opracowano na podstawie: M. McCambridge, *The Franchise. A history of Sports Illustrated Magazine*, Cleveland 1997, s. 448.

⁹⁸ „Coronet” – magazyn kolorowy ukazujący się w latach 1936-1971. Zawierał różnorodne artykuły i porady. Przyciągał czytelników, ponieważ był bogato ilustrowany.

⁹⁹ „The Bridge World – Świat Brydża”, magazyn ukazujący się w Stanach Zjednoczonych od 1929 r. do dziś. Opracowano na podstawie: <https://www.bridgeworld.com/> (dostęp: 19.02.2020).

¹⁰⁰ San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, Special Progress Report, 5 sierpnia 1955 r., k. 1.

¹⁰¹ War Bonds – obligacje wojenne emitowane przez rząd Stanów Zjednoczonych.

¹⁰² San Bruno Archive California, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, b. 0104, Special Progress Report, 5 sierpnia 1955 r., k. 1.

oraz pełną respektu postawę wobec funkcjonariuszy¹⁰³. Dnia 5 sierpnia 1955 r. Komitet zdecydował o przywróceniu mu odebranych wcześniej 61 dni dobrego sprawowania. Jak podkreślono, uczyniono to w celu zachęcenia go do dalszej pracy nad sobą. Borecky zobowiązał się do przestrzegania regulaminu i nienagannego zachowania aż do końca kary¹⁰⁴. Już przed przywróceniem czasu dobrego sprawowania administracja więzienna Alcatraz rozważała przeniesienie Boreckiego do innego zakładu karnego, znajdującego się bliżej jego rodzinnego miasta. Sam więzień zastrzegł jednak, że nie chciałby już nigdy trafić do Leavenworth, skąd przybył na Alcatraz za próbę ucieczki. Co ciekawe, nie chciał też zostać przeniesionym bliżej rodziny w Cleveland. Twierdził, że w ten sposób uda mu się uniknąć kontaktu ze środowiskiem przestępczym, które znał z młodości¹⁰⁵.

Ostatecznie Borecky został przeniesiony z Alcatraz do więzienia w Lewisburgu 7 lutego 1957 r. Zmianę miejsca odbywania kary umotywowano jego dobrym sprawowaniem w ciągu ostatnich kilku lat i wzięto pod uwagę, że będzie bliżej rodziny. Administracja więzienna w Lewisburgu zalecała przypisanie Boreckiego do fabryki ubrań, podobnie jak miało to miejsce na Alcatraz. Więźnia umieszczono w oddziale zamkniętym ze względu na podejmowane wcześniej próby ucieczki¹⁰⁶. Przed zakończeniem odbywania kary Borecky pytany był przez władze więzienne o swoje plany na przyszłość. Odpowiadał najczęściej, że zamierza zamieszkać u swojej siostry Anny i zatrudnić się w przemyśle krawieckim. Władze więzienne zasięgnęły w tej sprawie opinii Ohio Bureau of Prisons and Parole, instytucji, która mogła pomóc Boreckiemu w znalezieniu pracy po wyjściu z zakładu karnego. Podobne pytania kierowano do siostry. Anna Borecky nie była jednak pewna, czy będzie w stanie pomóc Josephowi. W kwestionariuszu wypełnionym na potrzeby warunkowego zwolnienia napisała: „Zrobię co w mojej mocy, aby pomóc mu wrócić na właściwą ścieżkę. Ale boję się, że nie zakończy się to sukcesem”¹⁰⁷. Uczciwość siostry wobec Josepha wyrażała się również w kwestiach finansowych. Anna po śmierci rodziców sprzedała rodzinny dom i podzieliła pieniądze pomiędzy swoich braci. Część przeznaczona dla Josepha czekała na niego, aż opuści więzienie¹⁰⁸.

¹⁰³ Ibidem.

¹⁰⁴ Ibidem, Report of Restoration of Good Time Withheld, 5 sierpnia 1955 r., k. 1.

¹⁰⁵ Ibidem, Office Memorandum, 20 grudnia 1956 r., k. 1.

¹⁰⁶ Ibidem, Special Progress Report, 14 luty 1957 r., k. 1.

¹⁰⁷ Ibidem, Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k. 4.

¹⁰⁸ Ibidem.

Życie po uwięzieniu

Borecky ostatecznie odzyskał wolność w czwartek 18 lipca 1957 r. i został objęty pomocą Biura Probacyjnego w Columbus w stanie Ohio¹⁰⁹. Pracując w przywieziennych zakładach, zarobił dość dużo pieniędzy, które otrzymał po wyjściu z więzienia¹¹⁰. Niestety nie zachowały się dokumenty mówiące o tym, jaką pracę podjął po zwolnieniu z zakładu karnego. Najbardziej prawdopodobne jest, że zamieszkał u siostry Anny oraz podjął zatrudnienie jako krawiec. Borecky nie cieszył się jednak długo wolnością. Już w czasie uwięzienia na Alcatraz miał coraz większe problemy ze zdrowiem. W kwietniu 1956 r. był hospitalizowany w związku ze zwichnięciem zastawki sercowej. Jego kondycję uznano wtedy za satysfakcjonującą i objęto go leczeniem¹¹¹. Być może problemy nasiliły się po opuszczeniu więzienia. Joseph Borecky więzień Alcatraz numer 1032 zmarł w Cleveland w 1959 r. w wieku 42 lat¹¹².

Historia Josepha Boreckiego była podobna do losów wielu przestępców, którzy ostatecznie trafiali do więzienia Alcatraz. Wielokrotna karalność, długotrwałe uwięzienie i próba ucieczki ostatecznie doprowadziły do uwięzienia go w najcięższym amerykańskim więzieniu. Motywacje Boreckiego dotyczące wkroczenia na drogę przestępstwa nie są do końca jasne. Problemy rodzinne, złe relacje z nadużywającym alkoholu ojcem i starszym bratem spowodowały, że przestępczość była niejako buntem wobec zaistniałej sytuacji. Dziwnym wydaje się wybór takiej drogi życiowej u osoby charakteryzowanej przez więziennych psychiatrów jako inteligentnej i bardzo szybko przyswajającej wiedzę. Pomimo początkowych sukcesów w szkole Borecky wybrał przestępczą karierę, która może wydawać się pełna sprzeczności. Popełniał kolejne czyny zabronione, czasami po kilku dniach od zwolnienia za dobre sprawowanie z zakładu karnego. Wiele z popełnionych przestępstw nie tylko nie mogło przynieść mu zysku, lecz zazwyczaj owocowało kolejnym uwięzieniem. W międzyczasie Borecky podejmował próby pracy zarobkowej, zawsze jednak powracał do przestępczości. Również założenie rodziny nie zmieniło jego nawyków. Pewną rolę mogło tutaj odgrywać jego domniemane uzależnienie

¹⁰⁹ Ibidem, T.Y. Lawrence Letter to G.R. Klopfenstain Chief Bureau of Probation & Parole, 11 luty 1957 r., k. 1.

¹¹⁰ Już na dzień 13 grudnia 1954 r., czyli trzy lata przed opuszczeniem zakładu karnego, Joseph Borecky miał na swoim koncie 1000 dolarów. Zob. ibidem, Letter, 16 stycznia 1957 r., k. 1.

¹¹¹ Ibidem, Special Progress Report, 23 listopad 1956 r., k. 1.

¹¹² Zob.: https://search.ancestry.com/cgi-bin/sse.dll?indiv=1&dbid=34666&h=1032&tid=&pid=&use-PUB=true&_phsrc=iUr3&_phstart=successSource (dostęp: 13.02.2020).

od alkoholu, na które zwracała uwagę żona. Również przestępstwo, które doprowadziło do uwięzienia Boreckiego na Alcatraz wydaje się pozbawione głębszej motywacji. Pozorowany napad na pocztę, w wyniku którego zrabował 12 dolarów i 25 centów wydaje się dość niespójny logicznie. Co ciekawe, badania psychiatryczne nie wykazały u Boreckiego żadnych zaburzeń. Z przeanalizowanego materiału źródłowego wynika zatem, iż mamy do czynienia z obrazem przestępcy o bardzo skomplikowanej osobowości. Człowieka pełnego sprzeczności, którego drobne przestępstwa zaprowadziły do najcięższego więzienia w Stanach Zjednoczonych. Niestety również w przypadku Boreckiego uzyskujemy pewien charakterystyczny obraz dotyczący większości skazanych. Osobą, która do końca wierzyła w jego poprawę była matka, a także siostra, a więc najbliższa rodzina. Siostra próbowała pomóc Boreckiemu po zwolnieniu z więzienia. Nie wiadomo jednak, czy pomoc ta przyniosła jakikolwiek skutek.

Aneks

Zdjęcie Josepha Boreckiego, więzień nr 1032 w czasie odbywania kary na Alcatraz. Zdjęcie wykonano 8 marca 1953 r. w dniu jego przybycia na wyspę.

Źródło: San Bruno Archive, US Penitentiary Alcatraz CA, Joseph Borecky AZ1032, Federal Bureau of Investigation US Department of Justice, k. 1.

Bibliografia

Źródła archiwalne¹¹³:

Internetowe archiwum ancestry.com

Federalny Spis Powszechny Stanów Zjednoczonych z 1920 r.

United States Federal Census, Ohio Cuyahoga, Cleveland Ward 12, District 0358, k. 4340.

San Bruno Archive California:

Prace zwarte i artykuły naukowe:

Babyak J., *Birdman The many faces of Robert Stroud*, Berkeley 2011.

Babyak J., *The Great Escape from Alcatraz*, Berkeley 2001.

Brown M.D., *Capone. Life Behind Bars at Alcatraz*, San Francisco 2004.

Christianson S., *Więzienia świata*, Warszawa 2006.

Dunn J.M., *Cummings Homer 1870-1956*, [w:] *Encyclopedia of The Supreme Court of The United States*, Detroit 2008.

Eig J., *Al Capone. Gangster wszech czasów*, Wrocław 2014.

Esslinger M., *Alcatraz: A Definitive History of the Penitentiary Years*, San Francisco 2003.

Esslinger M., *Letters from Alcatraz*, Carmel 2008.

Godwin J., *Alcatraz 1868-1963*, Nowy Jork, 1963.

Gregory G.H., *Alcatraz Screw. My Years as a Guard in America's Most Notorious Prison*, Columbia 2002.

Höjer H., *Al Capone: gangi i jazz*, Warszawa 2012.

Johnston J.A., *Alcatraz Island Prison, and the men who live there*, Londyn 1949.

Karpis A., *On the Rock. Twenty-Five Years in Alcatraz*, Mississauga 1980.

Keffe R., *The Man Who Got Away. The Bugs Moran Story*, Nashville 2005.

Kinkade C., *Alcatraz Most Wanted. Profiles of the most famous prisoners on the Rock*, Berkeley 2008.

Lageson E., *Alcatraz Justice. The Rocks's Most Famous Murder Trial*, Berkeley 2002.

Lageson E., *Battle at Alcatraz. A Desperate Attempt to Escape the Rock*, Omaha 1999.

McCambridge M., *The Franchise. A history of Sports Illustrated Magazine*, Cleveland 1997.

¹¹³ W amerykańskim systemie archiwalnym nie stosuje się paginacji kart, co komplikuje proces stosowania zapisu przypisów i bibliografii według polskiego zapisu. W związku z tym autor zdecydował się na podanie tytułu konkretnego dokumentu wraz z datą jego wytworzenia (o ile taką udało się ustalić), na który się powołuje. Niniejszy zapis bibliograficzny obecny jest w amerykańskich pracach naukowych. Zob. R. Keffe, *The Man Who Got Away. The Bugs Moran Story*, Nashville 2005, s. 373-386.

- McCambridge M., *The Franchise. A history of Sports Illustrated Magazine*, Cleveland 1997.
- Quillen J., *Vězněm v Alcatrazu. Očité svědectví dramatického pokusu o útěk z nejstřeženější věznice*, Praga 2016.
- Rose W.G., *Cleveland The Making of a City*, Kent 1990.
- Sabot J.T., Alzo L.A., *Cleveland Slovaks*, Chicago 2009.
- Schoenberg R.J., *Mr. Capone*, Warszawa 1994.
- Smith R., *Sporting News Chronicle of 20th Century*, Nowy Jork 1993.
- Van Raaphorst D., *Alcatraz – The History of an Island Prison: From the Development to an American Myth*, Nowy Jork 2011.
- Walaszek A., *Rozwój polonijnych dzielnic i parafii w Cleveland Ohio 1870-1940*, „Studia Polonijne” 1993, t. XV.
- Wannall R., *The Real J. Edgar Hoover For The Record*, Padusah 2000.
- Ward D., *Alcatraz The Gangster Years*, Berkley 2009.
- Wellman, G.L., *A History of Alcatraz Island 1853-2008*, San Francisco 2008.

Akta więźnia Josepha Boreckyeo:

- Admission Summary 26 marca 1952, k. 1, 3, 6.
- Alcatraz Report of Good Time Withheld, k. 1.
- Anna Borecky Information Regarding Joseph Borecky, k. 1-4.
- E.B. Swope Letter to Anna Borecky, 17 marca 1953, k. 1.
- Federal Bureau of Investigation US Department of Justice, k. 1.
- Frank Loveland Letter Office Memorandum United States Government 26 stycznia 1953, k. 1.
- Good Time Board Meeting *Leavenworth 26 września 1952*, k. 1.
- Inmate Personal Property Taken in Transfer, k. 1.
- James V. Bennet Letter Director of Bureau of Prisons 19 czerwca 1953, k. 1.
- Joe Boreck Number 7621 Follow-Up Sheet, k. 1.
- Joseph Borecky Letter to Attorney General H. A. Brownell 27 maja 1953, k. 1.
- Letter 16 stycznia 1957 r., k. 1.
- Letter Form R.C. Grossman to Court of Common Pleas 24 października 1935 r., k. 1.
- List of Approved Visitors, k. 1.
- List of Items 20 marca 1953 r., k. 1.
- Office Memorandum 20 grudnia 1956 r., k. 1.
- Probation Department Common Pleas Court Cleveland Ohio, k. 1-3.

Report of Restoration of Good Time Withheld 5 sierpnia 1955 r., k. 1.

Special Progress Report 14 luty 1957 r., k. 1.

Special Progress Report 23 listopad 1956 r., k. 1.

Special Progress Report 30 kwietnia 1954 r., k. 1.

Special Progress Report 5 sierpnia 1955 r., k. 1.

Special Progress Report, 23 listopada 1956 r., k. 1.

T.Y. Lawrance Letter to G.R. Klopfenstain Chief Bureau of Probation & Parole 11 luty 1957 r., k. 1.

Transfer to Alcatraz 9 stycznia 1953 r., k. 1.

United States Biuro of Prisons Intra Bureau Corespondance, 9 czerwca 1953 r., k. 1.

Strony internetowe:

<https://www.bridgeworld.com/> (dostęp: 19.02.2020).

https://www.search.ancestry.com/cgi-bin/sse.dll?indiv=1&d-bid=34666&h=1032&tid=&pid=&usePUB=true&_phsrc=iUr3&_phstart=succesSource (dostęp: 13.02.2020).